

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD17C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu je **60 minut**. (Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami může být časový limit navýšen.)
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi píšete do záznamového archu**. Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení**.

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědi

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

A B C D
4

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, zabarvíte pečlivě původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujete nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědi a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

A B C D
4

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědi

- Odpovědi **píšete čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozdílejte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje i nesprávná či chybějící dílčí odpověď, počet chyb se promítá do celkového hodnocení úlohy.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

1 bod

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Vánoční jedličku ozdobyl figurkami andělíčků ze slámy.
- B) Nový obchod s hudebními nástroji nabízí kvalitní smyčce.
- C) Včera jsem si u našeho mlynáře nechal semlít dva pytle obilí.
- D) Jako studený předkrm nám naservírovali syrové hovězí maso.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

Složil jsem noviny, položil je na stolek a povídali jsme si se Zrzkem o něčem jiném. Vždycky je o čem povídat. Třeba proč černý kocour přebíhá lidem přes cestu a proč někteří lidé věří, že jim nosí smůlu a že **šťěstí** nosí jen a jen trojbarevná kočička. Proč lidé kočce neříkají kocourka nebo kocouříčka. Proč se kocourům a kočkám dohromady říká kočka a proč se **kohoutovi** neříká slepičák, když se slepicím říká slepice. Nebo proč kočky nesedají na **vajíčkách** jako slepice. Tak třeba o tom jsme mluvili.

(M. Černík, Kocouří knížka, upraveno)

1 bod

2 Která z následujících informací je obsažena ve výchozím textu?

- A) o čem se psalo v novinách
- B) z čeho vzniklo slovo kočka
- C) že jsou někteří lidé pověřčiví
- D) že jsou některé kočky škodolibé

1 bod

3 Ve které z následujících vět je slovo SLOŽIT použito ve stejném významu jako ve výchozím textu?

(Posuzované slovo se nachází na začátku výchozího textu.)

- A) Hudbu k filmové pohádce složil známý skladatel.
- B) Po doskoku na letištní plochu pečlivě složil padák.
- C) Zásobu uhlí na letošní zimu jsem už složil do sklepa.
- D) Na loňském skautském táboře jsem složil slavnostní slib.

max. 3 body

4 Určete pád a vzor slov zvýrazněných ve výchozím textu.

(Vzor zapište celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

max. 4 body

5 Přiřadte k jednotlivým řadám slov (5.1–5.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

5.1 hlava – ucho – zub _____

5.2 koruna – list – jabloň _____

5.3 citoslovce – houba – známka _____

5.4 nemocnice – popálenina – prášek _____

- A) Všechna slova jsou jednoznačná.
- B) Všechna slova jsou mnohoznačná.
- C) Pouze první slovo je jednoznačné.
- D) Pouze první slovo je mnohoznačné.
- E) Pouze první dvě slova jsou jednoznačná.
- F) Pouze první dvě slova jsou mnohoznačná.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Prarodiče kdysi koupili chatu v okolí Břeclavy. Pobyty na chatě se vždy líbili nejen nejmladším členům rodiny, ale i dospělým. Proto sem všichni pravidelně jezdíme a podnikáme rodinné výlety. Vyrazit první zářijový víkend na houby je téměř povinností.

Letos babička přesvědčila dědu, aby se vydali na cestu dřív než my. Myslela si totiž, že pak budou mít větší úlovek. Jejich záměr by zřejmě vyšel, kdyby ovšem nezabloudili. A tak zbylí členové rodiny vzdali houbaření a místo toho se začali prodírat hustým křovím. Během hledání zmizelých prarodičů mezi námi rostlo napjetí. Po tříhodinovém pátrání jsme je našli na odlehlé mýtině. Záchraná akce tak nakonec dopadla dobře.

(CZVV)

max. 4 body

6 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

V pravěku obývali krajinu Moravy lidé, jimž archeologové dnes říkají lovci mamutů. **Vedla je k tomu naleziště spousty mamutích ostatků v těsné blízkosti pravěkých osad.** Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.

Lovci mamutů zakládali svá sídliště vždy poblíž nějakého říčního toku. **Pravěká obydlí izolovaly proti chladu drny vyplňující stěny příbytků.** Kostra staveb byla ze dřeva a mamutích kostí. Uvnitř obydlí bylo ohniště. Topilo se nejen dřevem, ale i mamutími kostmi a tukem.

Na lov mamutů se lidé vydávali jen dvakrát do roka. Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso. K zabití mamuta používali těžký oštěp. Velkým problémem však bylo, že mamuti časem pochopili souvislost mezi přítomností lidí na určitém místě a smrtí svých druhů. Proto když našli na lovišti zbytky mamutích těl, už na takové místo nikdy nevkročili. Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit. **Snad právě proto vznikly u táborů ohromné zásoby kostí.**

Mamutí maso se tepelně upravovalo, aby bylo lépe stravitelné. Naporcované kusy masa se obvykle udily v kouři nad ohništěm. Maso se také mohlo péct nebo vařit v tzv. varných jámách.

Mamut byl zvířetem nejen loveným, ale i uctívaným. Kostí se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním. Archeologové našli v Brně hrob pravěkého muže, který byl nejspíš šaman. Spolu s cennou figurkou z mamutoviny se v jeho hrobě našlo i několik mamutích kostí. Díky objevu hrobu víme o životě lovců mamutů zase o něco víc.

(Živá historie 3/2016, upraveno)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
7.1 Lov na mamuty se pořádal pravidelně jednou za půl roku.	☐	☐
7.2 Lovci mamutů využívali mamutí kosti jako topivo i stavební materiál.	☐	☐
7.3 Mamuti se naučili vyhýbat místům, kde našli ostatky svých ulovených druhů.	☐	☐
7.4 Aby bylo mamutí maso požitelné, muselo se hned po naporcování uvařit ve varných jámách.	☐	☐

1 bod

8 Která z následujících možností neobsahuje souvětí?

- A) Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso.
- B) Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.
- C) Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit.
- D) Kostí se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním.

1 bod

9 Která z následujících informací je ve výchozím textu domněnkou?

- A) informace, že v Brně byly nalezeny mamutí kosti
- B) informace, že lovci mamutů přebývali v blízkosti řek
- C) informace, že na Moravě kdysi žili lidé nyní nazývaní lovci mamutů
- D) informace, že pravěký muž nalezený v brněnském hrobě byl šaman

1 bod

10 **Ve které z následujících možností lze první slovo z dvojice nahradit druhým slovem tak, aby význam výchozího textu zůstal zachován?**

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

- A) těžký – obtížný
- B) přítomností – současností
- C) cennou – hodnotnou
- D) objevu – vynálezu

max. 3 body

11 **Vypište ze všech vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.**

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

3 body

12 **Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:**

A) Ale tahle zvláštní květina vyklíčila ze semínka přívátého bůhvíodkud. Malý princ bděl velmi pozorně nad tímto výhonkem, který se nepodobal jiným proutkům. Náhle na něm vyrašil obrovský pupen.

B) Ráno se vždy objevily v trávě a večer zase uvadaly.

C) Zívajíc řekla: „Ach, právě jsem se probudila...“

D) Malý princ tušil, že z něho vypučí něco zázračného, ale květina se ve svém zeleném příbytku krásnila nekonečně dlouho. Pečlivě si vybírala barvy, upravovala si okvětní lístky jeden po druhém.

E) Na planetě malého prince rostly odjakživa úplně prosté květiny. Nezabíraly místo a nikoho nerušily.

F) Nechtěla se totiž ukázat celá pomačkaná. Její tajemná toaleta trvala mnoho dní. Až jednoho rána se ukázala při východu slunce.

(A. de Saint-Exupéry, Malý princ, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 13–17

(1) Děti se posadily na Lucinčinu postel a zadívaly se na obraz s lodí, který visel na protější stěně. Loď se právě vyhoupla na nádhernou vlnu. Ujížděla po moři asi opravdu rychle a mírně se nakláněla k levoboku.

(2) „Není to ještě horší,“ zeptal se Edmund, „dívat se na narnijskou loď, když se tam nemůžeme vrátit?“

„Rozhodně je to lepší než nic,“ řekla Lucinka.

„Á, pořád si hrajete na to samé? Vy tomu snad vážně věříte?“ ozval se Eustác, který až dosud poslouchal za dveřmi a nyní vcházel do pokoje. Už dříve se mu podařilo nepozorovaně vyslechnout, že se bavili o Narnii, a teď je s tím strašně rád otravoval. Pochopitelně se nikdy nezmohl na jiný názor, než že si Narnii vymysleli.

(3) „Na tebe tady nikdo není zvědavej,“ odsekl Edmund. „Vůbec si ho nevěšmej, Lucinko. Když budeme mlčet, snad odsud vypadne.“

Většina kluků by po takovémhle přijetí buď vyklidila pole, ***** se dopálila. Eustác ale ne. Chvilku tam okouněl a pak začal znovu: „Vám se ten obraz vážně líbí?“

„Moc,“ řekla Lucinka, „ta loď vypadá, jako by opravdu jela. A voda vypadá, jako by opravdu byla mokrá.“

(4) Eustác se na obraz zadíval a spatřil, že vlny skutečně vypadají, jako by se vlnily. Když se na ně díval, vybavil si, jak se mu kdysi na skutečné lodi udělalo špatně, a začal se cítit stejně jako tehdy.

Vtom se věci na obrazu daly do pohybu. Všechny tři děti vykřikly. Z obrazu jim rovnou do obličeje vyšplouchla slaná voda a promočila je až na kůži.

(C. S. Lewis, *Letopisy Narnie III – Plavba Jitřního poutníka*, upraveno)

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
13.1 Jedno z dětí zpochybňovalo existenci Narnie.	☐	☐
13.2 Obraz vyvolal v Eustácovi nepříjemnou vzpomínku.	☐	☐
13.3 Loď na obraze se rozjela tak rychle, že se málem převrhla.	☐	☐
13.4 Edmund zakázal Lucince mluvit s Eustácem a Lucinka ho poslechla.	☐	☐

1 bod

14 Které z následujících slov je významově souřadné se slovem OBRAZ užitým ve výchozím textu?

- A) socha
- B) umělec
- C) výstava
- D) kreslení

1 bod

15 Který z následujících spojovacích výrazů patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) avšak
- B) anebo
- C) neboť
- D) přesto

1 bod

16 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje pouze jedno zájmeno?

- A) vy tomu snad vážně věříte
- B) který až dosud poslouchal
- C) teď je s tím strašně rád otravoval
- D) na tebe tady nikdo není zvědavej

max. 3 body

17

17.1 Vypište z první části výchozího textu sloveso, které nemá předponovou část.

17.2 Vypište ze čtvrté části výchozího textu podstatné jméno a sloveso, které jsou příbuzné.

17.3 Napište dvouslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem RYCHLE a zároveň se skloňuje podle vzoru HRAD.

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
18.1 Na dvůr mezi husy jsme chodit nechtěli, protože na nás vždy hroživě syčely.	☐	☐
18.2 Nejmenší žáci nadšeně obdivovali vydry, které dováděly na vodní skluzavce.	☐	☐
18.3 Motýli s duhovými křídly poletovali nad rozkvetlými loukami, které hrály všemi barvami.	☐	☐
18.4 V jeskyni sídlily početné rodiny netopýrů, proto dívky bedlivě sledovaly každé mihnutí stínu.	☐	☐

max. 2 body

19 U následujících slovesných tvarů určete osobu a způsob.

(Způsob запиšte celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

19.1 pověz –

19.2 chtěli bychom –

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 20–24

(1) Byl jeden král, byl starý,
už netěšil ho svět.
Netěšily ho dary.
Ten král rád jedl med!

(2) Tak rád ho jedl z misky,
rád **strkal** do něj nos.
Měl medu plné pysky
a trůn měl plný vos.

(3) Když jedl med, trůn zářil,
když nejedl, trůn zhas.
Ten král se šťastně tvářil
a tak mu plynul čas.

(4) Na jeho sladkém nose,
jenž svítil jako bář,
se zalíbilo vose.
A usedla si naň.

(5) Král nehněval se na ni.
Ten starý král byl rád.
Čechral si bradu dlaní
a chtělo se mu spát.

(6) Ten král hrál na mandoru...
Ach, co jej napadlo
důvěřovati tvorů,
který má žahadlo...

(7) Když jednou setmělo se
a začal padat sníh,
král omluvil se vose
a třikrát mocně kých!

(8) Ta vosa byla podlá.
Ten nevděčný tvor zhrd.
Ta vosa krále bodla
a král měl z toho smrt...

(V. Nezval, Manon Lescaut)

max. 2 body

20 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
20.1 Výchozí text je ukázkou neuměleckého textu.	☐	☐
20.2 V první sloce se první verš rýmuje s veršem bezprostředně následujícím.	☐	☐
20.3 Ve čtvrté sloce se vyskytuje přirovnání.	☐	☐
20.4 Ve výchozím textu je jedno pětislabičné slovo.	☐	☐

1 bod

21 Která z následujících možností nejlépe vystihuje vlastnost krále projevující se v sedmé sloce výchozího textu?

- A) bezcitnost
- B) odměřenost
- C) ohleduplnost
- D) bezohlednost

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o slovu tučně vyznačeném ve výchozím textu není pravdivé?

- A) První slabiku slova tvoří tři hlásky.
- B) Slovo obsahuje lichý počet souhlásek.
- C) Slovo obsahuje sudý počet samohlásek.
- D) Druhá slabika slova obsahuje tvrdou souhlásku.

1 bod

- 23 **Napište smysluplnou větu o třech slovech, v níž slovo MÁ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.** Slovo nesmí být použito jako vlastní jméno, např. *pan Má*. Tvar slova musí zůstat zachován.
(Slovo MÁ je ve výchozím textu podtrženo.)

1 bod

- 24 **Která z následujících možností nejlépe vystihuje vyznění výchozího textu?**
- A) Co je šeptem, to je s čertem.
 - B) Kde nic není, ani čert nebere.
 - C) Kdo lže a krade, do pekla se hrabe.
 - D) Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 25

Podle předem da*ého plánu úči*ě zvyšoval svou výko*ost.

(CZV)

1 bod

- 25 **Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *n/nn* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *n/nn* uvedena v odpovídajícím pořadí?**
- A) n – n – nn
 - B) nn – n – n
 - C) nn – nn – n
 - D) n – nn – nn

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 26

Podstatná jména pomnožná nemají tvary jednotného čísla, ale pouze tvary množného čísla, např. *jedny housle hrály krásně* (nikoli *jedna housle hrála krásně*).

(CZV)

max. 2 body

- 26 **Rozhodněte o každé z následujících možností, zda obsahuje pouze podstatná jména pomnožná (A), nebo ne (N):**

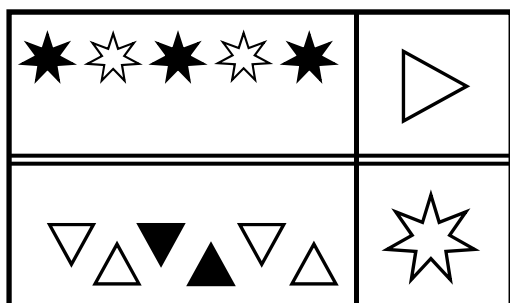
	A	N
26.1 dveře, kliky, vrata	☐	☐
26.2 brýle, kleště, nůžky	☐	☐
26.3 kalhoty, ponožky, boty	☐	☐
26.4 narozeniny, svátky, prázdniny	☐	☐

max. 3 body

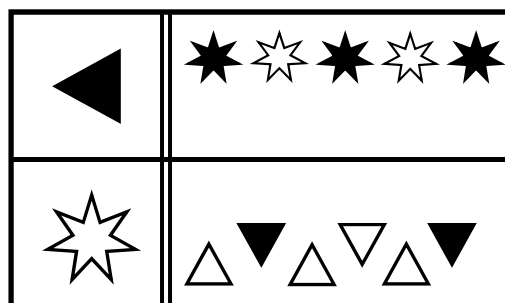
27 Přiřadte k jednotlivým vlajkám (27.1–27.3) odpovídající popis (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

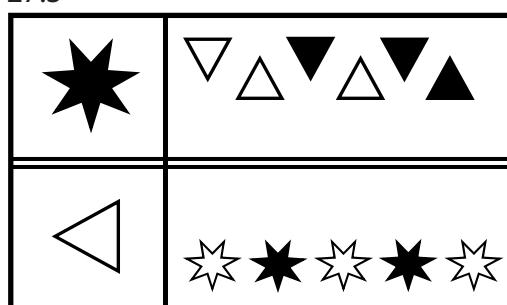
27.1

27.2

27.3

(CZVV)

- A) Vlajka je rozdělena dvěma svislými čarami. Na vlajce je lichý počet světlých hvězd, světlých trojúhelníků je méně než tmavých.
- B) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je shodný počet světlých a tmavých hvězd, počet světlých trojúhelníků je sudý.
- C) Vlajka je rozdělena dvěma svislými čarami. Na vlajce je lichý počet tmavých hvězd, počet tmavých trojúhelníků a světlých hvězd je shodný.
- D) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je lichý počet tmavých hvězd, světlých hvězd je více než tmavých trojúhelníků.
- E) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je sudý počet světlých trojúhelníků, tmavých trojúhelníků je více než tmavých hvězd.

1 bod

28 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Podle mně jsme na tu výstavu neměli chodit.
- B) Kvůli mně jsme přišli na premiéru filmu pozdě.
- C) Pozvánka na karneval byla zaslána pouze mně.
- D) Místa v zadní řadě divadla vyhovovala jen mně.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.